

KORONA ISKI TALOUTEEN

Koronaepidemia on iskenyt kovaa maailman ja Suomen talouteen. Jo vuoden ensimmäisellä neljänneksellä tammi-maaliskuussa BKT laski euroalueella 3,7 prosenttia. Huhtikuussa korona vei useiden Euroopan maiden taloudesta noin 20-30 prosenttia. Koskaan aiemmin talous ei ole supistunut yhtä nopeasti. Koko vuoden osalta maailman talous voi supistua yli kuusi prosenttia ja euroalueella jopa kymmenen prosenttia.

Suomen talouteen koronan isku on ainakin toistaiseksi ollut pienempi kuin useimpiin Länsi-Euroopan maihin. Suomessa talous supistui ensimmäisellä neljänneksellä vain 1,1 prosenttia ja huhtikuun pahin pudotuskin näyttäisi jäävän alle kymmeneen prosenttiin. Koko vuoden BKT:n arvioidaan olevan noin kuusi prosenttia viime vuotista pienempi.

Tautitilanteen suora vaikutus Suomessa on ollut toistaiseksi pienempi kuin useimmissa muissa maissa. Meillä talouteen vaikuttavat rajoitukset ovat olleet lievempiä eikä täällä ole suljettu laajasti teollisuuden tuotantolaitoksia tai rakennustyömaita. Myöskään Suomen tuotannon rakenne ei ole koronaherkin.

Koronasta myös toivutaan ja toipumisvauhti määrittää miten pahoja vaurioita talouteen tulee. Talouden palautuminen on alkanut ensimmäisenä Aasiasta, jossa tautitilanne on saatu kuriin. Myös Euroopassa yhteiskunnat ovat avautuneet uudelleen toukokuusta lähtien ja kulutus on alkanut hiljalleen toipua. Kotitalouksien patoutunut kysyntä ja elvytystoimet vauhdittavat jatkossa kulutusta. Tähän vuoteen verrattuna ensi vuonna talous kasvaakin nopeasti, arvion mukaan noin kolme prosenttia. Talouden toipumisvauhdissa on kuitenkin suurta epävarmuutta.

Monissa maissa epidemia on edelleen valloillaan ja avautuvissa maissa taudin leviäminen voi uudelleen nopeutua. Epävarmuus jarruttaa sekä kotitalouksien kulutusta että yritysten investointeja. Tilanne tuo esiin myös rakenteellisia ongelmia, yhteiskunnan epätasa-arvon Yhdysvalloissa ja valuuttaunionin ongelmat euroalueella. Koronakriisistä ulos navigoimiseen liittyykin paljon riskejä.

Suomen vientiin ja teollisuuden koronavaikutus tulee vasta viiveellä. Heikentynyt kysyntä koronan runtelemissa talouksissa on vähentänyt vientitilauksia ja vienti ja teollisuustuotanto tuleekin luultavasti vähenemään seuraavina kuukausina.

Epävarmuus haittaa myös rakentamista ja yritysten investointeja. Epävarmat näkymät siirtävät investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Myös uusia rakennushankkeita käynnistetään aiempaa vähemmän.

ENNUSTELUVUT 2020-2021

	2018	2019	2020	2021
Bruttokansantuote markkinahintaan	1,5	1,1	-6,0	3,0
Tuonti, tavarat ja palvelut	5,5	2,4	-5,0	2,0
Vienti, tavarat ja palvelut	1,7	7,5	-12,0	5,0
Kulutus	1,7	1,0	-1,9	1,7
Yksityiset kulutusmenot	1,8	0,9	-4,0	2,0
Julkiset kulutusmenot	1,6	1,2	3,0	1,0
Investoinnit	3,9	-1,0	-5,0	1,8
Yksityiset	3,7	-1,5	-7,0	2,0
Julkiset	5,0	1,3	4,0	1,0
Inflaatio (%)	1,1	1,0	0,4	1,2
Työttömyysaste (%)	7,3	6,6	8,0	7,5
Vaihtotase, % bkt:seen	-1,6	-0,8	-2,0	-1,0

HINTOJEN LASKUSTA HELPOTUSTA KOTITALOUKSILLE

Kuluttajahinnat laskivat Suomessa huhtikuussa ja toukokuussa, alkuvuodesta hinnat olivat vielä lähes prosentin nousussa. Tämä tuokin vähän helpotusta vaikeuksiin joutuneiden kotitalouksien tilanteeseen. Suurin vaikutus hintojen laskuun on ollut polttoaineilla ja liikenteen hinnoilla, kun öljyn hinta romahti koronakriisin ja öljyn tuottajien hintasodan myötä.

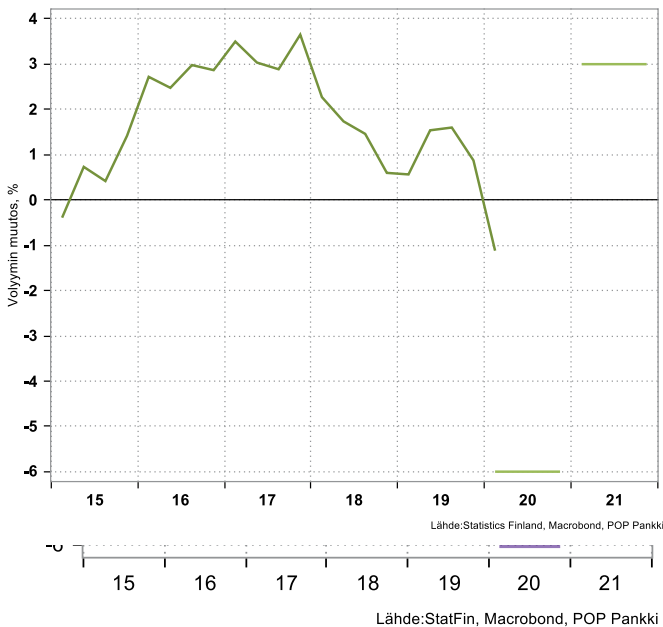
Kysynnän heikkous painaa hintoja kuitenkin myös yleisemmin. Hintojen nousu on hidastunut kautta linjan. Useimmissa maissa elintarvikkeiden hinnat ovat nousseet, koska korona on haitannut myös elintarvikeketjun toimintaa. Meillä ruuan hinnan nousu on ollut maltillisempaa, eikä sen odoteta nousevan hetkeen.

Hinnat palautuvat kuitenkin uudelleen nousuun kulutuksen el-

pyessä, varsinkin verrattuna tähän vuoteen. Hintojen nousua hillitsee muun muassa asumisen hintojen nousun hidastuminen, joka tosin ei ole johtunut koronasta. Asuntojen hintojen ja vuokrien nousu on hiipunut ja epävarma tilanne heikentää asuntomarkkinoita edelleen, vaikka mitään suurta hintojen laskua ei odoteta.

Öljyn hinnan romahtaminen on selvästi laskenut bensa hintaa. Alkuvuoden lähes 1,60 euron hinnasta bensa on halventunut noin 1,30 euroon. Öljyn halventuminen ei johdu ainoastaan koronakriisistä, vaan myös ylituotannosta ja valtapelistä öljymarkkinoilla. Vaikka talous toipuisikin, öljyn hinta ei välttämättä palaakaan entisiin korkeuksiin. Kysynnän toipuessa tuotanto toipuu myös ja pitää öljyn hinnan kurissa.

Bruttokansantuote

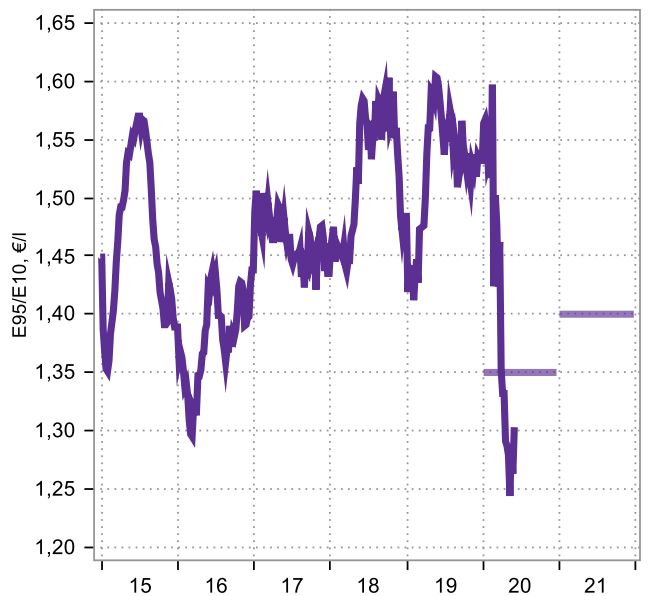
Koronakriisi on aiheuttanut turbulenssia myös markkinoilla, ja maaliskuussa asuntolainojenkin viitekorkoina toimivat euribor-korot nousivat nopeasti. Uusi taso löytyi kuitenkin huhtikuun aikana ja 12 kuukauden euribor vakiintui noin -0,1 prosentin tasolle. Korot ovat siis edelleen ennätysmatalalla tasolla, mikä helpottaa velallisten asemaa koronakriisin keskellä.

Kuluttajahinnat

Maaliskuun viitekorkojen nousu ei myöskään ole juuri näkynyt uusien asuntolainojen koroissa. Viime vuoden korkojen laskeminen ennätysalaa nosti marginaaleja ja nyt marginaalit ovat uudelleen laskeneet viitekorkojen noustessa. Korot eivät ole pitkään aikaa nousussa. Euroopan keskuspankki on tukemassa euromaiden toipumista koronakriisistä ja on sitoutunut pitämään korot matalina.

Bensiinin keskihinta

Lähde: DG ENERGY, StatFin, EIA, Macrobond, POP Pankki

Lyhyet korot

Lähde: EURIBOR FBE, Macrobond, POP Pankki

TYÖTTÖMYYS NOUSEE TÄNÄ VUONNA

Koronaepidemia on iskenyt rajusti työmarkkinoille. Vaikutukset ovat jo näkyneet alkuvaiheessa lomautuksina, mutta eivät vielä juuri työttömyydessä, koska lyhytkestoisesti lomautettuja ei lasketa työttömiksi. Toukokuussa työttömiä työnhakijoita oli 433 000, joista kokoaikaisesti lomautettuja 158 000.

Työttömyysasteen trendi oli toukokuussa 6,8 prosenttia. Lomautetut mukaan lukien työttömyysaste oli kuitenkin yli 13 prosenttia ja piilotyöttömät, eli aktiivisesta työnhausta luopuneet, mukaan lukien noin 17 prosenttia. Koronaviruksen negatiiviset vaikutukset ovat näkyneet ensisijaisesti palvelualalla, ja eniten lomautettuja on ollut matkailu- ja ravintola-alalla.

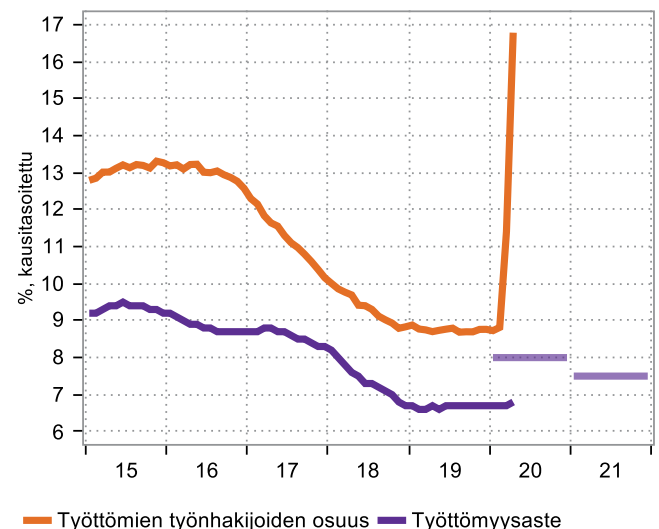
Näyttäisi siltä, että pahin lomautusaalto olisi jo ohi. Alkaneissa lomautuksissa korkein taso saavutettiin maaliskuun vaihteessa. Mutta kotimarkkinoiden toipuessa teollisuudessa huonot ajat saattavat olla vielä edessäpäin, sillä kansainvälisen kysynnän heikkous näkyy teollisuudessa viiveellä.

Osa lomautuksista muuttuu myös lopulta irtisanomisiksi, riippuen yrittäjien konkurssien määrästä ja kysynnän laskun pitkittymisestä. Kesäajan työllisyys- ja työttömyysasteisiin vaikuttaa myös se, että epidemian aikana todennäköisesti palkataan vähemmän nuoria kesätöihin ja sijaistyövoimaa paikkaamaan työntekijöiden kesälomia. Myös kuntien varhaiskasvatuksen ja koulutuksen parissa työskenteleviä lomautetaan kesäajaksi säästöjen takia.

Työttömyysaste nousee tänä vuonna, mutta palautuu hieman ensi vuonna, olettaen että talous alkaa toipua. Työttömien osuus työvoimasta on tänä vuonna arviolta 8,0 prosenttia ja ensi vuonna 7,5 prosenttia.

Työttömyysaste

Työttömyysasteeseen ei lasketa työttömiä työnhakijoita, jotka eivät hae aktiivisesti töitä, esimerkiksi lomautetut

Lähde: StatFin, TEM, Macrobond, POP Pankki

KORONA TEKEE LOVEN TULOIHIN

Isolla osalla suomalaisia epidemia ei lyhyellä aikavälillä vaikuta tuloihin. Suomessa tuotantoa ei pysäytetty kuten Kiinassa ja monessa Euroopan maassa. Suurin osa suomalaisista käy edelleen töissä, osa etänä. Koronakriisillä ei myöskään ole vaikutusta etuuskien saajien, kuten eläkeläisten, tuloihin. Toki lomautukset ja niiden mahdollinen muuttuminen irtisanomisiksi vaikuttavat tuloihin. Myös monien yrittäjien ansiot pienenevät, aluksi erityisesti palvelualalla. Sekä työttömyydessä että yrittäjien kohdalla julkiset tuet auttavat kompensoimaan osaa tulojen menetyksistä ja pitävät yllä kuluttajien ostovoimaa.

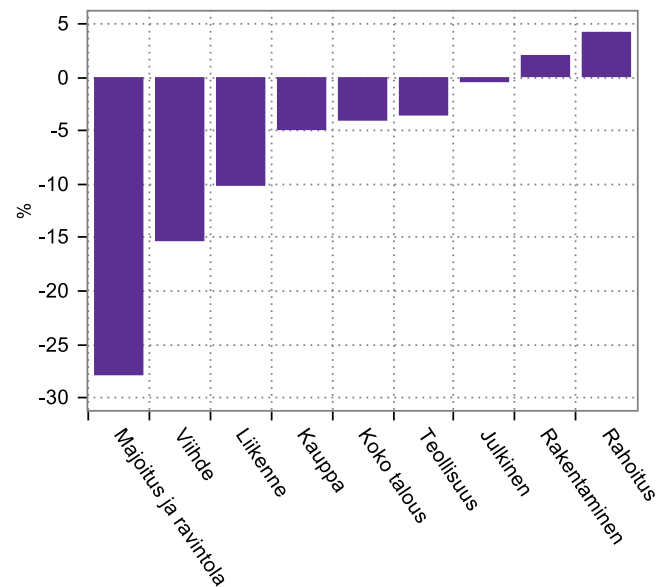
Epidemian seurauksena säästäminen todennäköisesti hetkelisesti lisääntyy. Ihmisten varautumisessa omassa taloudessa tapahtuviin muutoksiin on kuitenkin eroja. Kyselytutkimuksissa on saatu tuloksia, että noin kolmanneksella suomalaisista ei ole säästöjä. Lisäksi jo ennen kriisiä tapahtunut maksuhäiriömerkintöjen voimakas kasvu kertoo, että osalla kuluttajista on vaikeuksia oman talouden hallinnassa. Odottamattomat kriisit korostavat taloudellisen lukutaidon ja varautumisen merkitystä.

Palkkasummassa on näkynyt selkeää pudotusta vasta huhtikuussa, jolloin se oli kolme prosenttia alhaisempi kuin vuotta aiemmin. Palkkasumma laski huhtikuussa lähes kaikilla toimialoilla viime vuoteen verrattuna. Pudotus oli suhteellisesti suurinta majoitus- ja ravintola-alalla, viihteesä ja liikenteessä.

Pankit ovat reagoineet omistusasujien taloudelliseen ahdistukseen myöntämällä tarvittaessa lyhennysvapaata. Omistusasujien mahdollisuus ottaa lyhennysvapaata auttaakin heitä selviämään todennäköisesti lyhytkestoisesta tulojen laskusta. Huhtikuussa asuntolainoja neuvoteltiin uudelleen ennätysmäärä, noin 5,5 miljardin euron edestä. Velallisista omistusasujista poiketen vuokra-asujilla tätä mahdollisuutta ei puolestaan ole. Monessa mielessä vuokra-asujat ovat alttiimpia kriisien aiheuttamalle tulojen laskulle. Tulojen laskiessa vuokralaisilla ei välttämättä ole samankaltaisia taloudellisia puskureita kuin omistusasujilla.

Vuokra-asujat poikkeavatkin omistusasujista tulojen ja varallisuuden perusteella. Velallisilla omistusasujilla vuositulot ovat keskimäärin 65 000 euroa, kun taas vuokra-asujilla tulot ovat vain 25 000 euroa. Lisäksi monella vuokra-asujalla ei ole juurikaan nettovarallisuutta. Kyselyjen mukaan asuntojen vuokranmaksussa ei ole ainakaan huhtikuussa ilmennyt suuria ongelmia. Työttömyyskorvaus kompensoi osaltaan tulojen laskua monelle, joten suuria ongelmia ei ole odotettavissa, jos talous elpyy nopeasti koronakriisistä.

Palkkasumma, vuosimuutos, huhtikuu

Lähde: StatFin, Macrobond, POP Pankki

MAATALOUS KÄRSII KORONASTA VAIN VÄHÄN

Koronan vaikutukset maatalouteen ovat jäämässä kokonaisuutena vähäisiksi. Tilojen välillä on kuitenkin tavanomaistakin suurempia eroja. Jotkut tilat voivat hyötyä tuottajahintojen noususta. Toisilla tiloilla taas kausityövoimapula saattaa pienentää tuotantoa merkittävästi. EU on kuitenkin myöntänyt merkittävän kriisipaketin kattamaan tulomenetyksiä.

Maidon tuottajahinta on pysynyt tänä vuonna hieman viime vuoden hintatason yläpuolella. Kotitalouksille myytävien maitotuotteiden kasvanut kysyntä on korvannut ravintoloiden vähentynyttä käyttöä. Maitoa viedään myös jauheena aiempaa enemmän ja viedyn maitojauheen keskihinta on myös noussut merkittävästi.

Sian- ja siipikarjanlihan tuotanto on kasvanut alkuvuonna, kun taas naudanlihan tuotanto on pysynyt ennallaan. Lihan kulutus on hienoisessa kasvussa siipikarjanlihan vetämänä. Lisäksi lihan vienti on vetänyt hyvin. Sianlihan hintataso on viime vuotta korkeammalla. Siipikarjanlihan hinta sen sijaan on ollut laskussa. Naudanlihan tuottajahinta on edelleen korkealla.

Suomessa kevättyöt ovat edenneet keskimäärin tavanomaiseen tapaan ja kasvustot näyttävät hyviltä. Näillä näkymin odotettavissa on tavanomainen, runsas sato. Viljaa riittää eikä hintoihin ole odotettavissa dramaattisia muutoksia. Hintataso on kaikilla viljoilla matala. Ruista on varastoissa liki 1,5 vuoden käyttöä vastaava määrä ja hintataso on siksi erittäin matala.